לקמן לד:], ב) [לקמן
ק: חולין קי.], ג) [גיר' הרא"ש אבא], ד) [לעיל ה.], ה) גי׳ רי״ף ורא״ש או קורה. (ד) גי׳ רי״ף ורא״ש ו) [לקמן יא:], ז) שבת ו. וקיז. לקמן יב. כב. נט: לה., דורים איתה בד"י, ט) [לקמן לה.], י) ומהא [לקמן דף ח.] דכריך בודיא ואומיבו בעקמימומו אין ראיה לפי׳ די"ל דבני ראשו האחד לא רלו לעשות להם מיקון [מ"י],

גליון הש"ם

תום' ד"ה רב אמר וכו' התורה. עיין לקמן דף כב ע"ל מום' ד"ה והאר"י: ע"ה עוס די האלה. בא"ד איכא למימר רמפולש גמור הוי. עיין לחמן דף י ע"ב תוס׳ ד"ה

מוסף רש"י

דפתחא בקרן זוית לא עבדי אינשי. דלחו לורחיה הוא (לקמן צד:). בקעה מצא. כלומר אינן בני תורה שידעו להזהר, כבקעה זו שאין לה שומר והכל פרון (לקמן ק:).

מצידו. בכותל ארכו ולא אצל ראשו אלא שיש ארבעה עומד מן הפתח עד הפרלה: מראשו. שהיה מצוי רחב כ' אמה וסתמו עשר אמות כדתנן [ב.] והרחב מעשר ימעט ונפרלה פירלה באותה סתימה: לא סיפלוג עלאי. לומר דרב מכשר פירלת עשר בלידו דהא רב

איקלע לדמחריא כו׳: בקעה מצא. עמי הארלים היו ומזלולין במלות והחמיר עליהן לעשות סייג להרחיקן מן העבירה כאדם הגודר בקעה פרולה לשומרה: מבוי עקום. לרשות :הרבים ושני פתחיו כמפולש. מולמו

וְמְבוּי המפולש לרה"ר לריך לורת פתח מכאן ולחי או קורה מכאו כדלקמן אף זה

לריך לשני פתחיו לפד רשות הרבים לחי לכל רוח ובעקמומיתו לריך לורת פתח דפילוש שהוא מפולש לחבירו הוי כמפולש לרה"ר: תורתו כסתום. ואין לריך בעקמומיתו כלום אלא אלו עושין לחי לפתחן ואלו עושין לחי לפתחן דלא מנרכינן נורת הפתח אלא לפתחים המפולשין זה כנגד זה לרשות הרבים. ל"א תורתו כסתום תורת מבוי סתום ולריך לעשות לחי לעקמומיתו והיינו לחי שעושים במבוי סתום וזה קבלתי ממורי הזקן ז"ל: אילימא ביותר מעשר. שרוחב פתיחת עקמומיתו יותר מעשר: בהא לימא שמואל **כספום. וניסגי בלחי אטו לחי ביותר** מעשר במבוי סתום מי מהני. וללישנא

אלמא פירנת לדדין לרב בארבעה: מכלל דרב הוגא. אפי׳ בפירנה דלא בקעי רבים כגון שפרולה למקום מטונף או למקום מקולקל בפחתים וטיט ואין דרך רבים מלויים לעבור באותה פירלה אסר נמי בארבעה: מ"ש מדר' אמי ומדרב אסי. דאמרינן לעיל [ה.] אם יש שם פס ארבעה מתיר פירלה עד עשר אלמא פירלת תבוי מלידו בעשר: המם דאיכא גידודי. שנשתייר מן הכותל ביסוד ג' או ד' טפחים גובה על כל פני הפירצה שאינה נוחה לעבור בה: הכת. דאסרנא אנא בדליכא גידודי. גידוד לשון שפה: ר"ה. משמע רחב שש עשרה אמה ועיר שמלויין בה ששים ריבוא ואין בה חומה (או) שהיה ר"ה שלה מכוון משער לשער שיהא מפולש דומה לדגלי מדבר: לורם הפחח מכחן. ברחשו חחד: ולחי וקורה. בסוף העיר: יתר על כן. לעיל מיניה איירי בבונה עלייה מבית לבית שבשני לידי רה״ר וכן גשרים המפולשין לרה״ר דשרי ר׳ יהודה לטלטולי חוחיה משום פי תקרה יורד וסותם בפ' כל גגות העירש וקאמר בברייתא יתר על כן אפילו היכא דליכא פי תקרה הואיל

קמא כיון דיותר מעשר הוי כחד מבוי וכי האי גוונא לא לימא שמואל דלאו מפולש הוא: אלא לאו בעשר.

הקונטרס דפי׳ דרוב בני אדם אין יכולים ללמלם והוי ספק למלם מצידו בעשר מראשו בד' מאי שנא מצידו מצידו בעשר דאמר פתחא הוא מראשו נמי נימא פתחא הוא א"ר הונא בריה דרב יהושע כָגון שנפרץ בקרן זוית 6 דפתחא בקרן זוית לא עבדי אינשי ורב הונא אמר אחד זה וא' זה בארבעה וכן א"ל רב הוגא לרב חגן בר רבא לא תפלוג עלאי דרב איקלע לדמחריא ועבד עובדא כוותי א"ל רב י בקעה מצא וגדר בה גדר אמר רב נחמן בר יצחק כוותיה דרב הונא מסתברא דאיתמר מבוי עקום רב אמר בתורתו כמפולש ושמואל אמר תורתו כסתום במאי עסקינן אילימא ביותר מעשר בהא לימא שמואל תורתו כסתום אלא לאו בעשר וקאמר רב תורתו כמפולש אלמא פירצת מבוי מצידו בד' ורב חנן בר י רבא שאני

מכאן וכשהוא יוצא ונכנם נועל ב"ה אומרים

עושה דלת מכאן ולחי וקורה מכאן ורה"ר

מי מיערבא והתניא ייתר על כן א"ר יהודה

כעומד מותר משום דהוי כעין ספק ספיקא שמא עומד מרובה ואפי׳ כי לא נפים ושוו כי הדדי מותר והשתא שפיר קרי ליה ספק דבריהם אך קשה מאי איריא ספק דבריהם אפי׳ בדאורייתא נמי שרי כיון דההיתר קרוב מן האיסור דמטעם זה בעי למישרי בשחיטה במחלה על מחלה וי"ל דהא דשרי הכא אי פרון נפיש היינו בח׳ אמות מלומלמות אבל שמא ים מעט יותר ואפי׳ אי פרוך נפים איכא ד' אמות ולכך לא שרי אלא בספק דבריהם ואם תאמר דבפרק ב' דבכורות (ד' יו:) אמר נמלא מכוון בין שתי עיירות לרבנן יביאו עגלה אחת ויתנו והשתא כל אחת תביא התם י דקא בקעי בה רבים מכלל דרב הונא עגלה לעצמה דשמא קרובה היא ואפי׳ מבר אע"ג דלא בקעי בה רבים מ"ש י' מדר' מלומלמות הא אמר הקרובה אפילו אמי ורב אסי התם דאיכא גידודי הכא דליכא קרובות וי"ל דממה נפשך סגי באחת גידודי: ת"ר כיצד מַערבין דרך רה"ר עושה אם רחוקה היא פטורה ואי קרובה צורת הפתח מכאן ולחיף וקורה מכאן יי חנגיה היא יולאה בשל תנאי מאי אמרת אומר ב"ש אומרים עושה דלת מכאן ודלת דילמא מצומצמות היא זה אינו מצוי:

אחת והא אי אפשר לנמנם התם נמי הואיל ולאו אדעתייהו לבא בבת

אחת הוי כבידי שמים וי"ל הואיל ואי אפשר ללמלם אלא ע"י טורח

גדול לא הטריחו ללמלם ולמדוד בספק דבריהם וכן משמע מלשון

ואסור או לא למלם ומותר וה"ר שמעיה פי׳ דמלי למימר דבידי אדם

נמי אי אפשר ללמלם והא דפרון

עשר אין פירושו כארבע׳ דעשר כשל מטה וארבעה כשל מעלה: דפתחא בקרן זוית לא עבדי

מצידן בעשר מראשו בארבעה.

אינשי. מיהו אם עשא׳ כעין פתח במזוזות ומשקוף הוי שפיר פתח כדאמר לעיל (ד׳ ה.) דפתח ליה בקרן זוית: אחד זה ואחד זה בד'. אם נפרן בקרן זוים אבל אם נפרץ מראשו בלא קרן זוים לא הוי בד' דלא פליג אדרב יהודה דאמר לקמן (ד' י:) מבוי שהוא רחב ט"ו אמות מרחיק ב' אמות ועושה פס ג' אמות והשתא הוי פירנה ב' אמות ומנידו דהוי בד' היינו משום דקא ממעט בהילוכא אבל כשהפירלה בראשו לא ממעט בהילוכא דלא שבקי פתחא רבה ועיילי בפתחא זוטא: רב אמר תורתו במפודש. פיי בקונטרס דלריך לעשות זורת הפתח

בעקמומיתו דפילוש מה שמפולש לחבירו הוי כמפולש לרה"ר ולשני פתחים ללד רה"ר יעשו לחי או קורה לכל אחד ובמילתא דשמואל נמי דאמר תורתו כסתום פי׳ בשם רבו הזקן תורת מבוי סתום לריך לעשות בעקמומיתו דהיינו לחי מיהו שם פי' פירוש אחר תורתו כסתום ואין לריך בעקמומיתו כלום והלשון דחקו דכיון דתורתו כסתום מה לריך לעשות בעקמומיתו וכפירושו משמע מדקאמר בסמוך אי ביתר מעשר בהא לימא שמואל תורתו כסתום משמע דלרב אתי שפיר ואי תורתו כמפולש קאי אפתחים דהיינו שלריך לעשות לורת הפתח באחד הפתחים ובשני לחי ולא בעקמומיתו א"כ לרב

נמי קשה דאיך יועיל לחי מלד אחד או אפי׳ צורת הפחח ביותר מעשר הא אית ליה לרב אע״פ שיש לו צורת הפחח לריך למעט אבל אי אעקמומיתו קאי כדפירש רש"י אתי שפיר לרב דסגי בצורת הפתח אפי' ביותר מי' הואיל ופתחי מבוי הפתוחים לרה"ר לא

הוו יותר מעשר ° דהא ל"ה מהני מן החורה אפילו לרב ביותר מי' כדאמרינן לקמן (ד' יא.) גבי כלאים [ומיהו יש לדחות דהוי נמי מלי פריך לרב אלא דמקשה אליבא דשמואל טפי בפשיטות] ועוד יש ראיה ' מההוא מבוי עקום דהוה בנהרדעא כו׳ ואצרכוה דלתות ופירש"י עקום כמין ח׳ וצריך ב׳ דלתות לשני עקמומית דאי לאו הכי די בדלת אחת ומיהו ר"ח גריס ואלרכוה דלת וכן כתוב ברוב ספרים ואפילו גרסיגן דלתות ° איכא למימר דמפולש גמור הוה ועקום ופתוח בשלשה פתחים לרה"ר דממה נפשך לריך לעשות דלתות וגבי מבוי העשוי כנדל (לקמן ד' ח:) משמע הקונטרס דקאמר אלא עושה ל"ה לכולהו פי' ללד מבוי הגדול ואידך גיסא משתרי בלחי וקורה היינו ללד באמלע כזה ™ כפירוש כמי כפי׳ הקונט׳ אבל אי קאי הא דקאמר עושה צ״ה לכולהו היינו לנד רה״ר ואידך גיסא קאי אפתח מבוי גדול או ากต רה"ר גיסא לא אחי שפיר ואין לתמוה למה יהיה מבוי עקום חמור ממפולש גמור דסגי בל״ה ולחי אחד דבעינן אידך לשוו שיראה נ״ה כל בני המבוי: ביצד מערבין דרך רה״ר. פ״ה רה״ר רחב י״ו אמות ומפולש משני נדדים משער לשער ומנויין בה ששים רבוא וכן יש בה"ג דבעינן דריסת ס' רבוא וקשה לר"ת דבשבת בפ' הזורק (ד' נת.) אמר דעגלות הוו תחתיהן וביניהן רה"ר ותחתיהן לא היו ס׳ רבוא ואומר ר״י דמ״מ דרכן היה לנאת ולבא באותו דרך ועוד הקשה דבדגלי מדבר הוו טף ונשים לאין מספר וכן קשה מערב רב ויש לומר דלא גמרי׳ ממשכן אלא מילמא דכתיבא במספרם: [דרד וקורה מבאן. אף על גב דלחי לא מהני ביותר מעשרה יעשה לחי רחב עד שיתמעט האויר מעשרה: ירד על כן אמר ר׳ יהודה. פירש הקונטרס לעיל מיניה איירי בבונה עלייה כו׳ דשרי ר׳ יהודה לטלטל תחתיה משום פי תקרה יורד וסותם וקאמר בברייתא יתר על כן אמר ר׳ יהודה אע"ג דליכא פי מקרה שרי ר' יהודה הואיל ואיכא ב' מחילות מעלייתא והכי משמע בהדיא בתוספתא [במכילתין פייו] דאהא קאי יתר על כן:

ל"ח סי שסה סעיף ב: לה ב מיי שם הלי ג יע סמג עשין דרבנן א טוש"ע א"ח סי שסד

לו ג טוש״ע ה״ח סי׳ שמה מעיף ב:

רבינו חננאל

מאמצעיתו בקרז זוית בארבעה, ורב הונא אמר בין מן הצדדין בין מן האמצע בארבעה. דרב איקלע לדמהדיא ועבד . עובדא כוותי, א״ל גדר גדר. כלומר לא שהלכה אמר רב נחמז בר יצחק אמו דב נוזמן בו יצווק כרב הונא מסתברא, דהא אמר רב במבוי עקום כמין גומא ⁶) ונפרץ בסופו שהוא כמו מצידו, ואמר תורתו כמו מפולש. ואי אפשר לומר כשפרצתו יתר מעשר דהאמר שמואל תורתו כפתח. וביתר מעשר ליכא מאז י דמכשר. אלא ודאי בפחות אלמא פירצת מבוי מצידו הריהו כמפולש. ודחי רב חון שאני מבוי עקום דקא מקעי ביה רבים. מכלל דרב הונא אע"ג דלא דרב רבים אסר. מאי שנא מדר' אמי ורבי אסי דא' אם נשתייר בו פסל יא אם נשונייו בו פסק מתיר פירצה עד עשר. ופרקינן הא דר' אמי ור' אסי בדאית תמן גידודי. -כיצד מערבין רה"ר עושה צורת הפתח מיכז כו'. עד ביות הפונון מיכן כון עו בית הילל אומ׳ עושה דלת מיכן ולחי או קורה מיכן. ואקשינן וכי מערבין רה"ר והתניא יתר מיכן. כן א״ר